

[Høivgaard]

Målet har gennem årene været det rent kvantitative, dvs. flest muligt. Det skulle selvfølgelig have været det rigtige antal i den rigtige blanding efter samfundets behov, som fremskridtspartiet foreslog, da man gennemførte adgangsbegrænsning i sin tid. Udviklingen bekræfter således, at man ikke kan lade universiteter og andre læreanstalter styre sig selv. De skal styres ud fra et samfundshensyn, og de burde have været styret på en sådan måde, at vi ikke havde fået og får et proletariat af arbejdsløse akademikere.

En stor del af investeringerne i uddannelsessektoren har været fejlinvesteringer, hvilket de uddannelsessøgende kommer til at betale med arbejdsløshed og en formidabel uddannelsesgæld.

De uddannelsessøgendes økonomiske forhold kan kun forbedres ved en omprioritering af de midler, der tilflyder uddannelsessektoren. Der må gennemføres en væsentlig reduktion af tilgangsrammen for en række universitetsstudier, samtidig med at uddannelsesstøtten fordeles på færre studerende.

Nu gav undervisningsministeren tilsagn om at ville tage et initiativ med henblik på en forbedring af uddannelsesstøtten, når der forelå en afklaring af økonomien. Jeg vil gerne spørge undervisningsministeren, hvornår ministeren forventer en sådan afklaring.

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

Jeg synes, det er rørende at høre de to borgerlige partier venstre og konservative stå her og beklage sig over renten. Jeg er enig i, at renten er for høj. Jeg synes bare ikke, det lige er det, denne sag drejer sig om. Renten er medvirkende i denne situation, naturligvis, men jeg synes nok, det er at lægge det ansvar fra sig, som man har påtaget sig i 1975. Det er dog de borgerlige partier i dette folketing, der har lavet grundlaget for den uddannelsesstøtte, vi har for øjeblikket. Havde man ikke omlagt lånene fra statslån til statsgaranterede banklån, var vi ude over problemet med den høje rente – i denne forbindelse i hvert fald.

Det, man lavede i 1975, har selvfølgelig bevirket, at en masse unge mennesker er kommet i klemme. For det andet har det bevirket, at mange unge ikke tør bevæge sig ind i uddannelsessystemet, fordi de gældsfor-

pligtelser, de derved pådrager sig, bliver uoverskuelige.

Men også for de nyuddannede, som kommer ud med en begyndelsesløn, som ikke engang for akademikere er særlig høj, i hvert fald ikke når gælden tages i betragtning, kan det være vanskeligt at begynde på et liv, som skulle ligne de andres, deres jævnaldrendes, fordi man skal have en bolig, som er utrolig dyr, man skal etablere sig, og man skal måske endda have børn. Med de priser, der er på daginstitutionspladser, hvis man overhovedet kan få nogen, og med de boligpriser, vi har, er det klart, at også relativt højtloønnede akademikere er nødt til at stille lønkrav.

Situationen er naturligvis endnu værre, hvis man efter en endt uddannelse ikke kan få noget arbejde. Det er da muligt, at man kan få sin tilbagebetaling udsat, men renterne løber stadig væk på, og forpligtelsen er der stadig væk, selv om staten overtager gælden, så det kan være umuligt at tilbagebetale en studiegæld, om så man har et helt liv til det.

Da staten kautionerer for lånene, må staten tilbagebetale nogle af dem, når de nyuddannede ikke kan gøre det. Man regner med, at der i 1984 skal tilbagebetales 284 mill. kr. Men det er ikke den eneste udgift, staten har i forbindelse med den nye lov om uddannelsesstøtte. Med den rente, som har været så rigeligt diskuteret, bliver gælden selvfølgelig stor for de færdiguddannede, men fradraget kan hjælpe lidt på det. Det betyder imidlertid, at det bliver staten, der skal betale bankerne deres skyhøje renter.

Det er selvfølgelig svært at skønne over, hvor mange penge det drejer sig om om året, men Dansk Magisterforening har skønnet, at tallet ligger i størrelsesordenen 5 mia kr., som staten hvert år får mindre ind i skatteprovenu, og som altså tilfalder bankerne.

Studiestøtten har ikke kun givet problemer for de studerende og de færdiguddannede. Det er ikke kun et privat problem, der her er tale om. Det må være et samfundsproblem, når så mange unge ikke vover sig ind i et uddannelsessystem. Det må være et samfundsproblem, når så mange nyuddannede – og mange af dem unge børnefamilier, som også rammes på så mange andre måder – ikke kan føre en bare nogenlunde rimelig tilværelse, fordi de ved siden af alle deres andre høje udgifter slås med den store studi-